

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Шевченко Любов Василівни на дисертацію Кальної Анастасії
Володимирівни на тему: «Адміністративно-правова протидія органами
Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу», подану
на здобуття на наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08
«Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної дисертантом теми полягає у тому, що у комплексі прав і свобод громадян України, закріплених у Конституції України, особлива роль належить праву громадян брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Досвід проведення виборчих кампаній та референдумів, які відбувалися за роки незалежності України, висвітлив проблему необхідності підвищення правового захисту прав та інтересів учасників виборчого процесу і референдумів. При цьому актуальними є питання щодо підвищення адміністративно-правового аспекту захисту не лише виборців, а й інших учасників виборчого процесу і референдумів.

Також актуальність теми дослідження пояснюється ще й тим, що одним із стратегічних завдань України є проведення правової реформи та впровадження комплексу системних перетворень щодо формування внутрішніх передумов адаптації до ринкової економіки, серед яких провідне місце займає наближення виборчого законодавства до міжнародних стандартів та засад загальноприйнятих для країн-членів Європейського Союзу. Крім цього, необхідність вдосконалення правового регулювання у сфері виборчого права загалом та адміністративно-правового захисту прав та інтересів учасників виборів і референдумів зокрема зумовлена впровадженням демократичних засад формування громадянського суспільства.

Вимагають детального дослідження також адміністративно-правові засади захисту прав та інтересів учасників виборів і референдумів в Україні, а саме: визначення адміністративного примусу як різновиду забезпечення захисту учасників виборів і референдумів в Україні; відмежування адміністративної відповідальності за порушення прав суб'єктів виборчого процесу; особливостей адміністративного провадження у справах щодо порушення прав учасників виборів і референдумів в нашій державі; взаємодії правоохоронних органів із виборчими комісіями при здійсненні забезпечення адміністративно-правового захисту учасників виборів та референдумів в Україні.

Адміністративна відповідальність за порушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення є своєрідним інструментом для дослідження проблем дотримання конституційних прав та свобод людини, утвердження дієвих механізмів забезпечення верховенства права та громадського контролю за діяльністю законодавчої та виконавчої гілок влади, що забезпечує загальну стратегію досліджень у різних галузях права, визначену єдиними організаційними підходами. Невирішеність окремих проблем адміністративної відповідальності за правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення тягне за собою нагромадження проблем у сферах діяльності суб'єктів виборчого процесу, органів та підрозділів поліції.

Рецензуючи дисертацію та оцінюючи її позитивну сторону, слід відзначити логічну злагодженість викладеного матеріалу, взаємозв'язок окремих розділів і підрозділів між собою, їх спрямованість на розв'язання конкретного наукового завдання, що полягає у визначенні сутності, змісту та особливостей адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, з метою вироблення слушних та обґрунтованих пропозицій до чинного законодавства в зазначеній сфері.

У першому розділі викладено теоретико-методологічні засади дослідження протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу. Зокрема, охарактеризовано стан дослідження протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу органами Національної поліції, досліджено виборчий процес як об'єкт адміністративно-правового регулювання та вивчено зарубіжний досвід регулювання правовідносин, що виникають у процесі протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу. Другий розділ роботи присвячено питанням визначення адміністративно-правового статусу органів Національної поліції, що здійснюють протидію правопорушенням у сфері виборчого процесу. Серед іншого, тут розглянуто поняття та елементи механізму адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, охарактеризовано органи Національної поліції як суб'єктів протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, визначено нормативно-правове забезпечення протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу. У третьому розділі дисертації надано характеристику адміністративних правопорушень у сфері виборчого процесу, підвідомчих органам Національної поліції України, а також з'ясовано особливості процесуальної діяльності органів Національної поліції у справах про адміністративні правопорушення у сфері виборчого процесу.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що структура дисертації Кальної А.В. добре продумана і відповідає тим завданням, які поставила перед собою авторка. Дисертантка послідовно виклала матеріал, в основному правильно співвідносячи загальні та конкретні питання, сформулювала необхідні наукові дефініції. Це дозволило авторці показати свої знання з теорії адміністративного права та публічного адміністрування, глибоко та розгорнуто проаналізувати як положення нормативно-правових актів, що визначають засади адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу.

Положення викладені в анотації, відповідають основним положенням та висновкам, зазначеним у дисертації. Зміст анотації відповідає встановленим вимогам. Дисертація та анотація оформлені також відповідно до встановлених вимог.

Можна зробити висновок, що основні положення та висновки дисертації авторкою оприлюднені повною мірою.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за характером і змістом розглянутих питань робота Кальної А.В. є одним із перших в українській адміністративно-правовій науці монографічним дослідженням, у якому здійснено комплексний аналіз сутності, змісту та особливостей адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, а також науково-обґрунтовано шляхи розв'язання низки проблемних питань, які пов'язані з удосконаленням адміністративно-правового регулювання протидії зазначеним правопорушенням, що базуються на новітніх наукових поглядах і враховують сучасну суспільно-політичну ситуацію в Україні. У роботі враховано положення чинного законодавства, піддано аналізу теоретичний та практичний матеріал, що стосується тематики дослідження. Це дозволило по новому підійти до дослідження значного кола проблем, які залишилися поза увагою вчених, але мають важливе практичне та теоретичне значення.

В процесі дослідження авторка не абстрагувалася в наукову розробку проблеми, а поставила конкретні та чіткі завдання, у зв'язку з чим дисертація отримала цікавий та корисний напрям не лише в науковому руслі, що дозволило їй прийти до практичних результатів та зробити корисні для практичного застосування висновки.

Переважає більшість положень, винесених авторкою на захист і висновків є новими або містять значну частку новизни. Зокрема, Кальною А.В. вперше було: визначено мету адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері виборчого процесу, а також надано власне визначення поняття

адміністративного правопорушення у даній сфері; запропоновано доповнення чинного законодавства нормами, які б передбачали застосування до особи такого заходу як «обмеження виборчих прав», у разі вчинення нею адміністративного або кримінального правопорушення у сфері виборчого процесу; проаналізовано практичну діяльність органів Національної поліції як суб'єктів протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, виділено низку недоліків адміністративно-правозастосувальній діяльності поліції та запропоновано низку заходів щодо їх усунення; сформульовано власну класифікацію нормативно-правових актів, що врегульовують питання протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу органами Національної поліції.

Крім того, авторкою було удосконалено розуміння адміністративно-правового регулювання виборчого процесу, надано визначення поняття та елементів механізму адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, визначено необхідність внесення змін до КУпАП щодо визначенні підвідомчості справ про адміністративні правопорушення, а також скорочення строків розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері виборчого процесу. У дисертаційному дослідженні набули подальшого розвитку розуміння складу адміністративних правопорушень у сфері виборчого процесу; положення щодо визначення особливостей об'єктивних ознак адміністративних правопорушень у сфері виборчого процесу, визначення сутності суб'єктивних ознак адміністративних правопорушень у сфері виборчого процесу та ін.

Отримані здобувачкою науково обґрунтовані результати мають важливе значення для розвитку науки адміністративного права. Вдалим є проведена робота, щодо дослідження механізму адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері виборчого процесу та особливостей провадження у справах про відповідні адміністративні правопорушення, що стало підставою для визначення пропозицій щодо внесення змін до КУпАП.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів полягають в тому, що теоретичні висновки вдало підкріплені емпіричними матеріалами, зокрема аналізом значного масиву нормативно-правових актів, статистичних даних та аналітичних довідок. В роботі чітко та достатньо відчутно простежується бажання авторки шляхом наукового опрацювання та аналізу значного масиву різноманітних наукових підходів зробити власний внесок у науково-теоретичне розуміння правової природи та сутності наведених вище правових категорій. Також слід відзначити стиль, яким написано роботу. Він відзначається логічністю, послідовністю та ясністю думок авторки. Деякі досить складні теоретичні положення дисертації викладені зрозумілою мовою, без зайвих ускладнень.

Загалом, на сторінках дисертації авторці вдалося розв'язати цікаву дискусію, використавши при цьому широкий спектр вітчизняних та зарубіжних науково-теоретичних та монографічних робіт з різних галузей наукових знань, що свідчить про поглиблений аналіз піднятої в цій роботі проблеми. Крім того, нею вивчено та проаналізовано періодичну літературу з даного питання, що свідчить про спробу синтезувати поряд із загальноприйнятими поняттями новітні підходи до розуміння сутності та змісту адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу органами Національної поліції.

Практичне значення отриманих результатів обумовлене можливістю використання його результатів під час обґрунтування необхідності внесення змін і доповнень до низки нормативно-правових актів, якими врегульовано окремі аспекти адміністративної правосуб'єктності Національної поліції щодо протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, а також під час розробки нових актів; розробки практичних рекомендацій з удосконалення діяльності суб'єктів протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу; подальшого наукового дослідження питань, пов'язаних із удосконаленням адміністративно-правового регулювання здійснення протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу;

укладання навчальних посібників і підручників; розробки навчальних програм і планів професійної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників Національної поліції, студентів і курсантів юридичних факультетів; викладанні таких навчальних дисциплін, як «Адміністративна відповідальність», «Адміністративно-деліктне право», «Адміністративний процес», «Сучасні аспекти адміністративної відповідальності» та ін.

Також заслуговує позитивної оцінки достатньо високий рівень аргументації висновків та пропозицій практичного характеру, що наведені в роботі. В процесі дослідження авторка не абстрагувалася в наукову розробку проблеми, а поставила конкретні та чіткі завдання, у зв'язку з чим дисертація отримала цікавий та корисний напрям не лише в науковому руслі, що дозволило їй прийти до практичних результатів та зробити корисні для практичного застосування висновки.

Слід відзначити стиль, яким написано роботу. Він відзначається логічністю, послідовністю та ясністю думок авторки. Деякі досить складні теоретичні положення дисертації викладені зрозумілою мовою, без зайвих ускладнень.

Загалом, на сторінках дисертації авторці вдалося розв'язати цікаву дискусію, використавши при цьому широкий спектр вітчизняних та зарубіжних науково-теоретичних та монографічних робіт з різних галузей наукових знань, що свідчить про поглиблений аналіз піднятої в цій роботі проблеми. Крім того, авторкою вивчено та проаналізовано періодичну літературу з даного питання, що свідчить про спробу синтезувати поряд із загальноприйнятими поняттями новітні підходи до розуміння сутності та змісту адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу.

З позитивного боку слід відмітити, практичну спрямованість дисертації. Зокрема, авторка не лише висвітлює основні прогалини та суперечності в адміністративно-правовому регулюванні виборчого процесу в Україні, але й

пропонує та обґрунтовує власні шляхи їх подолання, які враховують особливості здійснення адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, а також сучасну суспільно-політичну ситуацію в нашій державі. Так, авторка цілком справедливо наголошує, на необхідності внесення змін до чинного законодавства, що буде сприяти покращенню діяльності щодо запобігання та протидії зазначеним правопорушенням.

У цілому, дисертація має вигляд закінченої праці. Легко сприймається при читанні. У відповідності з усіма теоретичними висновками має логічне обґрунтування. З аналізу тексту дисертаційного дослідження можна зробити висновок, що його автор дослідив великий обсяг нормативного матеріалу. Це дало змогу відобразити у роботі цікаві висновки, розкрити нові аспекти організації діяльності щодо протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, які ще не отримали відповідне відображення у спеціальних виданнях. Таким чином, можна зробити висновок, що дисертація виконана на високому науковому рівні. Вона відзначається правозастосовною спрямованістю та актуальністю у сучасних умовах.

Водночас, загальна позитивна оцінка дисертації не виключає деяких зауважень і побажань, які можуть бути використані автором у подальших наукових дослідженнях. Найбільш суттєвими є такі:

1. Здобувачка, на мою думку, не в повній мірі розкрила в пункті 2.2. «Органи Національної поліції як суб'єкти протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу» саме питання внутрішньо організаційних зв'язків та функціонального розподілення компетенції між структурними підрозділами Національної поліції як суб'єктів протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу. У зв'язку з цим, під час публічного захисту роботи авторці варто додатково роз'яснити зміст та особливості останньої.

2. В підрозділі 3.1 «Характеристика адміністративних правопорушень у сфері виборчого процесу, що підвідомчі органам Національної поліції України», доцільно було б більше уваги приділити підставам притягнення до юридичної відповідальності поліцейських за правопорушення у сфері виборчого процесу та визначити коло правопорушень, суб'єктом яких вони потенційно можуть бути.

3. В підрозділі 3.2 «Процесуальна діяльність органів Національної поліції у справах про адміністративні правопорушення у сфері виборчого процесу» слід було б приділити більше уваги особливостям взаємодії Національної поліції з іншими уповноваженими суб'єктами владних повноважень, які залучаються до протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу.

4. У цілому позитивно оцінюючи позицію дисертанта щодо визначення та характеристики повноважень Національної поліції щодо протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, хотілось би почути позицію здобувача чи достатнього на сьогодні органи Національної поліції наділені відповідними повноваженнями або ж існує потреба у їх перегляді та коригуванні.

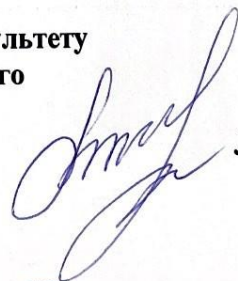
5. Враховуючи, що у роботі виносяться пропозиції щодо удосконалення норм чинного законодавства щодо адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, доцільно було б розробити текст відповідного проекту закону, порівняльної таблиці та пояснювальної записки до нього, що сприяло б більшій аргументованості наукових положень, які виносяться на захист.

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що наведені вище критичні зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань, певної неповноти при розгляді окремих питань теми дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові положення, які являють нові підходи до вирішення конкретного наукового завдання і сприяють підвищенню

ефективності адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Кальної Анастасії Володимирівни на тему «Адміністративно-правова протидія органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу» є завершеною науковою працею, у якій її авторкою отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку науки адміністративного права. Робота відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка – Кальна Анастасія Володимирівна - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
доцент кафедри публічного та
міжнародного права юридичного факультету
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана
кандидат юридичних наук, доцент

Любов ШЕВЧЕНКО

